

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 326/05-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. januára 2006 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Juraja Babjaka a Eduarda Bárányu prerokoval sťažnosť A. L. a M. L., obaja bytom D., zastúpených advokátkou JUDr. O. P. D., pre namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 883/01 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo A. L. a M. L. na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 883/01 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 883/01 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietáhov.

3. A. L. **p r i z n á v a** primerané finančné zadosťučinenie vo výške 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Trenčín **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. M. L. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie vo výške 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Trenčín p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Okresný súd Trenčín j e p o v i n n ý uhradiť trovy právneho zastúpenia A. L. a M. L. na účet advokátky JUDr. O. P., D., vo výške 8 603 Sk (slovom osemtisícšesťstoti slovenských korún) do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. septembra 2005 doručená s'ťažnosť A. L. a M. L., obaja bytom D. (ďalej len „s'ťažovatelia“), zastúpených advokátkou JUDr. O. P., D., pre namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) v konaní o žalobe s'ťažovateľov proti žalovanému v 1. rade Ing. V. Š. a žalovanej v 2. rade MUDr. V. Š. o určenie vlastníckeho práva k pozemku a garáži vedenom pod sp. zn. 7 C 883/01.

S'ťažovatelia vo svojej s'ťažnosti uviedli, že žalobným návrhom z 9. októbra 2005 podali návrh na určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Konanie prebieha takmer 4 roky. Do dnešného dňa nie je vec právoplatne skončená. V konaní dochádza podľa názoru s'ťažovateľov k zbytočným priet'ahom, ktoré sú spôsobené okresným súdom.

Porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vidia s'ťažovatelia v tom, že konanie na okresnom súde o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti začaté podaním návrhu z 9. októbra 2001 do dnešného dňa nie je právoplatne skončené, v konaní dochádza k zbytočným priet'ahom, čo spôsobuje stav právnej neistoty s'ťažovateľov.

Na základe uvedených skutočností sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Bolo porušené základné právo podľa ust. § 48 ods. 2 Ústavy SR v platnom znení priet'ahmi v konaní č. 7 C 883/01 vedenom pred Okresným súdom v Trenčíne.

Sťažovateľom sa priznáva finančné zadost'učinenie vo výške 150.000,- Sk, ktoré je povinná vyplatiť SR - Okresný súd Trenčín k rukám sťažovateľom spoločne a nerozdielne.

Sťažovateľom sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia vo výške 10.600,- Sk (2 úkony právnej pomoci podľa ust. § 11 ods. 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. á 5.150,- Sk + 2 x paušálna náhrada á 150,- Sk podľa ust. § 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z.), ktoré je porušovateľ povinný vyplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa.“

Sťažovatelia sa domáhajú priznania primeraného finančného zadost'učinenia v sume 150 000 Sk. Dôvodom na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia je dlhodobý stav ich právnej neistoty trvajúcej od roku 2001 a pocit sklamania z neprimeranej dĺžky trvania tohto konania.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril predseda okresného súdu podaním zo 7. novembra 2005. V tomto podaní uvádza prehľad úkonov vykonaných okresným súdom a konštatuje, že došlo k zbytočným priet'ahom v tomto konaní, ktoré sú spôsobené okresným súdom.

Predseda okresného súdu v podaní z 23. decembra 2005 v súlade s ustanovením § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1999 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uviedol, že netrvá na ústnom pojednávaní a súhlasí s upustením od neho.

Právna zástupkyňa sťažovateľov podaním z 21. decembra 2005 uviedla, že netrvá na ústnom pojednávaní.

Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 326/05-20 z 23. novembra 2005 bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie.

II.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosc' možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby v zásade neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre splnenie ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval (II. ÚS 26/95).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosc' veci, správanie účastníkov a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 70/98).

Pokiaľ ide o prvé kritérium „zložitosc' veci“, ústavný súd bral do úvahy aj v predmetnom prípade skutkový stav veci a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/97) relevantnú pre rozhodnutie, ako aj právnu povahu (charakter) veci, pričom na základe týchto hľadísk predmetné konanie o určenie vlastníckeho práva k pozemku a garáži nemožno hodnotiť ako konanie po skutkovej alebo právnej stránke zložené.

Pri kritériu „správanie sťažovateľa“ v preskúmvanej veci ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by nasvedčovali spôsobovaniu priet'ahov zo strany sťažovateľov.

Pokiaľ ide o tretie kritérium, a to „postup okresného súdu“, je potrebné uviesť, že ústavný súd sa zaoberal jednak tvrdeniami sťažovateľov, resp. ich právnej zástupkyne.

Zo spisu okresného súdu ústavný súd zistil, že v predmetnej právnej veci boli vykonané tieto úkony:

Dňa 9. októbra 2001 sťažovatelia (t. j. žalobcovia) podali okresnému súdu žalobu o určenie vlastníckeho práva.

Dňa 15. augusta 2002 bol okresnému súdu žalobcami podaný návrh na vydanie predbežného opatrenia.

Dňa 22. augusta 2002 okresný súd vydal uznesenie, ktorým návrh na vydanie predbežného opatrenia zamietol.

Zo 4. septembra 2002 sa v spise nachádza úradný záznam o nahliadnutí žalovaného v 1. rade do spisu.

Dňa 2. apríla 2003 právna zástupkyňa žalobcov požiadala okresný súd o oznámenie, kedy môže očakávať vytýčenie pojednávania vo veci.

Dňa 23. septembra 2003 právna zástupkyňa žalobcov opätovne požiadala konajúci súd o oznámenie, kedy môže očakávať vytýčenie termínu pojednávania vo veci.

Dňa 24. novembra 2003 boli žalobcovia vyzvaní na zdokladovanie majetkových a finančných pomerov za účelom rozhodnutia o žiadosti o oslobodenie od súdneho poplatku.

Dňa 5. decembra 2003 došlo okresnému súdu tlačivo – potvrdenie o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch žalobcov.

Dňa 9. decembra 2003 okresný súd priznal žalobcom čiastočné oslobodenie od platenia súdneho poplatku.

Dňa 2. februára 2004 boli žalobcovia vyzvaní na zaplatenie súdneho poplatku za návrh na začatie konania vo výške 817 Sk.

Dňa 30. marca 2004 žalobcovia zaplatili súdny poplatok.

Dňa 5. apríla 2004 bol určený termín pojednávania na 14. máj 2004.

Dňa 10. mája 2004 bol v spise urobený úradný záznam o nahliadnutí žalovaného v 1. rade do spisu.

Dňa 14. mája 2004 sa uskutočnilo pojednávanie (účastníci boli prítomní).

Dňa 8. júna 2004 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalobcov k stanovisku žalovaných z 12. mája 2004.

Dňa 16. augusta 2004 bol určený termín pojednávania na 10. september 2004.

Dňa 26. augusta 2004 podali žalobcovia návrh na vydanie predbežného opatrenia.

Dňa 30. augusta 2004 boli žalobcovia vyzvaní na zaplatenie súdneho poplatku za podaný návrh na vydanie predbežného opatrenia.

Dňa 8. septembra 2004 žalobcovia zaplatili súdny poplatok.

Dňa 10. septembra 2004 bolo okresnému súdu doručené ospravedlnenie neúčasti žalovaných na pojednávaní 10. septembra 2004.

Dňa 10. septembra 2004 sa uskutočnilo pojednávanie. Na tomto pojednávaní súd vyhlásil uznesenie o nariadení predbežného opatrenia (povinnosť vydať žalobcom kľúče od zámku dverí garáže a umožniť im vstup a užívanie garáže). Pojednávanie bolo odročené na 8. október 2004.

Dňa 4. októbra 2004 bolo okresnému súdu doručené ospravedlnenie neúčasti žalovaných na pojednávaní 8. októbra 2004.

Dňa 8. októbra 2004 sa pojednávanie nariadené na tento deň odročilo na 16. november 2004.

Dňa 14. októbra 2004 bolo okresnému súdu doručené odvolanie žalovaných proti uzneseniu okresného súdu o nariadení predbežného opatrenia.

Dňa 15. októbra 2004 okresný súd vyzval žalovaných na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie.

Dňa 11. novembra 2004 bol zaplatený súdny poplatok.

Dňa 15. novembra 2004 bol okresnému súdu doručený návrh žalovaných na vylúčenie konajúceho sudcu.

Dňa 16. novembra 2004 sa uskutočnilo pojednávanie. Pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom predloženia spisu krajskému súdu na rozhodnutie o námietke zaujatosti.

Dňa 22. novembra 2004 sa zákonný sudca vyjadril k námietke zaujatosti.

Dňa 24. novembra 2004 bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o námietke zaujatosti zákonného sudcu.

Dňa 30. novembra 2004 krajský súd uznesením rozhodol o námietke zaujatosti tak, že konajúci sudca nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Právoplatnosť nadobudlo 7. januára 2005.

Dňa 23. decembra 2004 sa spis vrátil okresnému súdu.

Dňa 26. júla 2005 bola okresnému súdu doručená žiadosť právnej zástupkyne žalobcov o oznámenie, kedy môže očakávať termín pojednávania v danej právnej veci.

Dňa 30. augusta 2005 bol spis postúpený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní proti uzneseniu o nariadení predbežného opatrenia.

Dňa 29. septembra 2005 krajský súd vydal uznesenie č. k. 5 Co 255/05-116, ktorým odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa č. k. 7 C 883/01-85 z 10. septembra 2004 o predbežnom opatrení.

Dňa 21. októbra 2005 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 24. októbra 2005 bol daný pokyn kancelárii na doručenie uznesenia krajského súdu z 29. septembra 2005.

Ústavný súd teda zistil, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na konanie bez zbytočných prieťahov garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy z dôvodu, že v období od 9. októbra 2001 (podaná žaloba) do 22. augusta 2002 (uznesenie o zamietnutí predbežného opatrenia) neboli okresným súdom vykonané žiadne úkony vo veci, a toto obdobie ústavný súd hodnotí ako prieťahy v konaní v trvaní 10 mesiacov, v období od 20. septembra 2002 (právoplatnosť uznesenia o zamietnutí návrhu na vydanie predbežného opatrenia) do 24. novembra 2003 (okresný súd vyzval žalobcov na zdokladovanie majetkových a zárobkových pomerov za účelom rozhodnutia o oslobodení od platenia súdneho poplatku) došlo k prieťahom v trvaní 14 mesiacov a v období od 7. januára 2005 (právoplatnosť uznesenia, ktorým sa rozhodlo, že konajúci sudca nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci) do 30. augusta 2005 (spis postúpený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní proti uzneseniu o nariadení predbežného opatrenia) došlo k prieťahom v trvaní 8 mesiacov. Teda v namietanom konaní došlo k prieťahom v celkovom trvaní 32 mesiacov.

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Keďže k porušeniu základného práva došlo nekonaním okresného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 7 C 883/01, ústavný súd mu prikázal v uvedenej veci konať.

Sťažovatelia si uplatnili priznanie primeraného finančného zadost'učinenia vo výške 150 000 Sk. Svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia odôvodnili tak, že nekonaním okresného súdu sú v stave právnej neistoty.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie. Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Ústavný súd vyhovel návrhu sťažovateľov a vyslovil porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 7 C 883/01 a prikázal okresnému súdu, ktorý ich právo porušil, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov. Dovršením opatrení smerujúcich zo strany ústavného súdu k odstráneniu stavu právnej neistoty bolo i priznanie primeraného finančného zadost'učinenia vo výške po 30 000 Sk každému zo sťažovateľov. Ústavný súd vzal do úvahy predmet sporu, jeho zložitosť a dĺžku jeho trvania. Výšku zadost'učinenia stanovil ústavný súd najmä s ohľadom na zistené obdobie nečinnosti okresného súdu a na vyššie uvedené kritériá riešenia zisteného porušenia základných práv.

Právna zástupkyňa sťažovateľov si uplatnila náhradu trov právneho zastúpenia podľa ustanovenia § 9 ods. 1, § 11 ods. 2 a § 14 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, napísanie sťažnosti), pričom za jeden úkon si uplatnila odmenu vo výške 5 150 Sk a režijný paušál vo výške 150 Sk, čo spolu predstavuje sumu 10 600 Sk.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnou zástupkyňou sťažovateľov vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť

niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovatelia boli vo veci sčasti úspešní, a preto bolo potrebné rozhodnúť o náhrade trov konania okresným súdom.

Podľa ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi.

Predmet konania – ochrana základných ľudských práv a slobôd – je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadosťučinením.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2004 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 15 008 Sk.

Podľa § 13 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. základná sadzba tarifnej odmeny sa zníži, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb.

Ústavný súd priznal právnej zástupkyňi sťažovateľov odmenu za dva úkony právnej služby, a to prevzatie a prípravu zastúpenia vrátane prvej porady a napísanie sťažnosti. Podľa takto určených kritérií predstavujú trovy právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby za zastupovanie dvoch sťažovateľov 8 603 Sk (odmena za jeden úkon je 2 501 Sk za zastupovanie jedného sťažovateľa plus režijný paušál 150 Sk za každý úkon; pri zastupovaní dvoch sťažovateľov je odmena znížená podľa § 13 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o 20 %), ktoré ústavný súd zaviazal okresný súd uhradiť právnej zástupkyňi sťažovateľov.

Z uvedených dôvodov ústavný rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovvej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. januára 2006